

Linnainmaan Hautalan työpaikka-alueen asemakaavan nro 8867 pesimälinnusto-, lepakko- ja sukeltajakuoriaisselvitys

Tampereen kaupunki

14.11.2023

Raportti

19.10.2023

Sisällysluettelo

1	Johdanto	1
2	Selvitysalue	1
3	Menetelmät ja aineisto	2
3.1	Lähtötiedot	2
3.2	Lajiston ja luontokohteiden arvottaminen.....	3
3.2.1	Lajien arvoluokitus.....	3
3.2.2	Linnustollisesti arvokkaiden alueiden määrittely.....	3
3.2.3	Lepakoiden käyttämien alueiden luokitus.....	3
3.3	Maastoinventoinnit	4
3.3.1	Pesimälinnustoselvitys.....	4
3.3.2	Lepakkoselvitys.....	5
3.3.3	Sukeltajakuoriaselvitys (isolampi- ja jättisukeltaja)	6
3.4	Epävarmuustekijät.....	7
4	Tulokset	8
4.1	Pesimälinnustoselvitys	8
4.1.1	Pesimälinnuston yleiskuvaus	8
4.1.2	Huomionarvoinen lintulajisto	9
4.1.3	Linnustollisesti tärkeät alueet	12
4.2	Lepakkoselvitys.....	16
4.2.1	Lepakkohavainnot	16
4.2.2	Lepakoiden kannalta tärkeät alueet.....	18
4.3	Sukeltajakuoriaselvitys.....	18
5	Johtopäätökset ja suositukset	19
5.1	Yleistä	19
5.2	Pesimälinnusto	19
5.3	Lepakot.....	19
5.4	Sukeltajakuoriaiset	19
6	Lähteet	19

19.10.2023

Paikkatietoaineistot:

Pohjakartat © Maanmittauslaitos 2023

Raportin valokuvat © FCG Finnish Consulting Group Oy

Liitteet:

Liite 1: Pesimälinnustoselvityksissä havaitut lajit

19.10.2023

Linnainmaan Hautalan työpaikka-alueen asemakaavan nro 8867 pesimälinnusto-, lepakko- ja sukeltajakuoriaisselvitys

1 Johdanto

Työssä on laadittu Tampereen Linnainmaan Hautalan työpaikka-alueen asemakaavan nro 8867 pesimälinnusto-, lepakko- ja sukeltajakuoriaisselvitys. Pesimälinnustonselvityksen tavoitteena oli selvittää alueen pesimälinnuston yleispiirteet ja löytää suojelullisesti arvokkaalle pesimälinnustolle tärkeät elinympäristöt. Lepakkonselvityksen tavoitteena oli selvittää alueella esiintyvä lepakkolajisto, lepakoille tärkeät ruokailualueet ja siirtymäreitit sekä mahdollisuuksien mukaan paikallistaa lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja, mukaan lukien talvehtimispaikat. Sukeltaja kuoriaisselvityksessä selvitettiin, esiintyykö selvitysalueen kahdella lammella luontodirektiivin liitteessä IV(a) mainittuja sukeltajakuoriaisia: jättisukeltajaa tai isolampisukeltajaa.

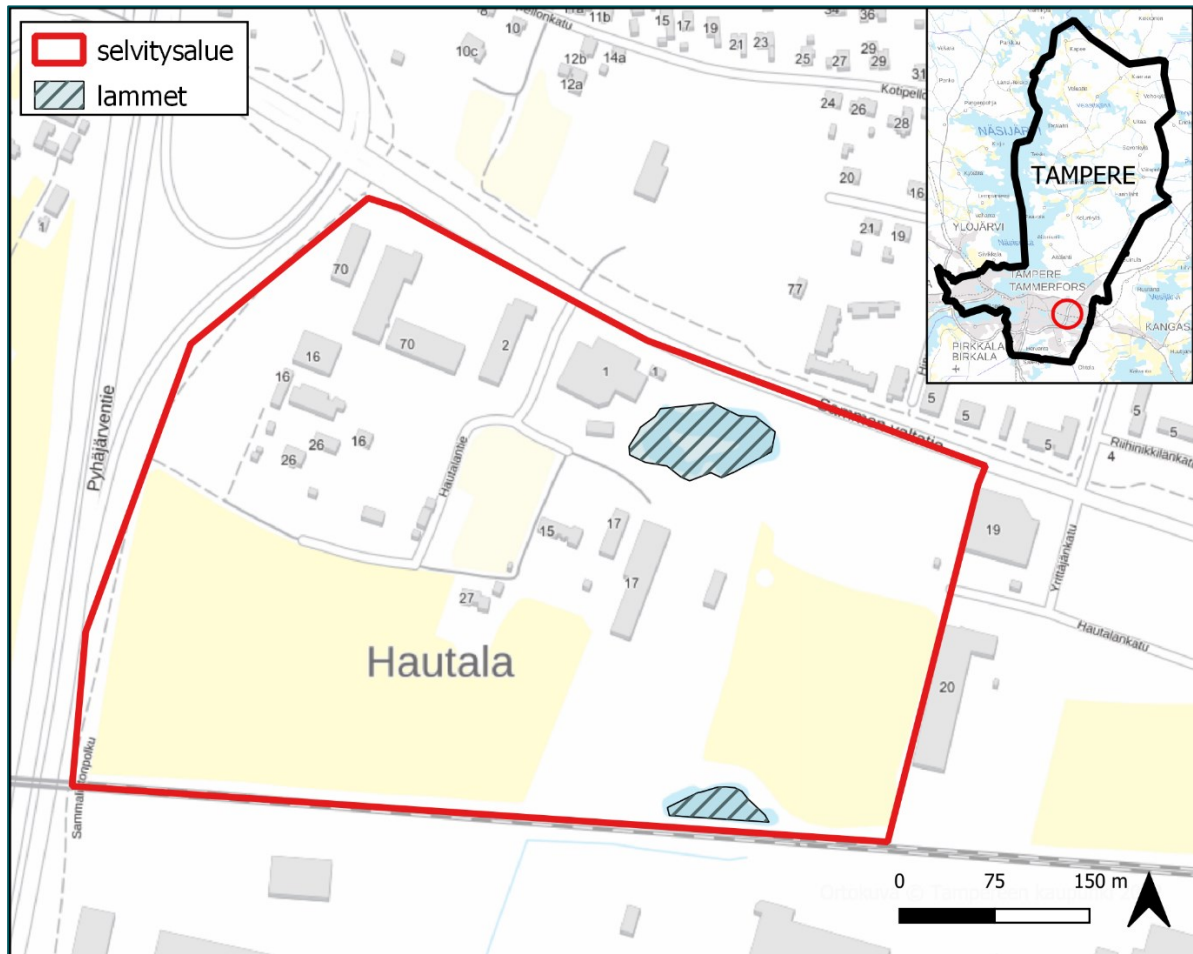
Lähtökohtana on, että alueen suunnittelussa voidaan huomioida huomionarvoisen lajiston kannalta merkittävät alueet sekä edistää niiden ominaispiirteiden säilymistä. Nämä tavoitteet on mainittu maankäyttö- ja rakennuslaissa. Selvityksestä on vastannut FM biologi Tiina Mäkelä FCG Finnish Consulting Group Oy:stä. Lepakkokartoituksessa on avustanut luontokartoittaja Turo Tuomikoski FCG Finnish Consulting Group Oy:stä.

2 Selvitysalue

Selvitysalue sijaitsee Tampereen Linnainmaan kaupunginosassa, noin kuusi kilometriä kaupungin keskustasta itään. Alue rajautuu pohjoisessa Sammon valtatiehen, idässä teollisuusalueeseen, etelässä junarataan ja lännessä valtatiehen VT 9. Suunnittelualueen pinta-ala on n. 22,5 ha. Alueen pohjoisosassa on muutamia eri alojen yrityksiä sekä kolme asuinrakennusta. Noin puolet kaava-alueen pinta-alasta on edelleen peltoa tai muutoin rakentamatonta.

Linnusto- ja lepakkonselvitykset kohdennettiin koko alueelle. Sukeltajakuoriaisselvitys kohdennettiin alueelle sijoittuvalle kahdelle lammelle: pohjoisempi lampi sekä junaradan läheisyyteen sijoittuva pienempi lampi (Kuva 1).

19.10.2023

Kuva 1. Selvitysalueen sijainti ja rajaus Tampereella sekä sukeltajakuoriaisselvityksen kohdealueet (kaksi lampea).

3 Menetelmät ja aineisto

3.1 Lähtötiedot

Selvityksen työvaiheet olivat lähtöaineiston koonti ja analysointi, maastoinventoinnit sekä raportointi. Selvitystä laadittaessa on otettu huomioon ympäristöviranomaisten antama yleinen ohjeistus sekä muut oleelliset oppaat:

- Mäkelä, K. & Salo, P. 2021: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointiopas - tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle.
- Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakat) esitelyt. – Suomen ympäristö 1/2017: 1–278.
- Hyvärinen, E., Juslén, A., Kempainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.
- Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018. Suomen luontotyyppiin uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 925 s.

19.10.2023

- Suomen lepakkotieteellinen yhdistys ry. 2023: Suomen lepakkotieteellisen yhdistyksen suosituksia lepakkokartoitusten tekijöille, tilaajille ja kartoitustietoja käyttäville viranomaisille. 69 s.

Lähtötietoina on käytetty mm. seuraavia lähteitä:

- Lajitietokeskuksen (laji.fi) aineistopyynnön 15.6.2023 aineistot (HBF.75116)
 - LUOMUS - Rengastus- ja löytörekisteri (TIPU)
 - Metsähallitus - LajiGIS: Lajin seurantakohteet (sisältää mm. Hertta Eliölajit -järjestelmän seurantakohteet). Uljas-järjestelmä, Metsähallitus, Luontopalvelut
 - LUOMUS – suojeluarvoiset petolintujen ja pöttöjen pesäpaikat.
- WSP 2023: Linnainmaan Hautalan työpaikka-alueen asemakaavan nro 8867 luontoarvojen esiselvitys. 24 s.
- Tampereen kaupungin luontotietoja (WFS-rajapintapalvelu)

3.2 Lajiston ja luontokohteiden arvottaminen

3.2.1 Lajien arvoluokitus

Työssä käytetty lajien uhanalaisuusluokitus perustuu uusimpaan uhanalaisuusarviointiin, joka on päivitetty vuonna 2019 (Hyvärinen ym. (toim.) 2019). Uhanalaisia ovat äärimmäisen uhanalaiset (CR), erittäin uhanalaiset (EN) ja vaarantuneet (VU) lajit. Silmälläpidettävät (NT) lajit eivät ole uhanalaisia lajeja.

Maastoinventointien yhteydessä kartoitettiin Euroopan Unionin lintudirektiivin (79/409/EEC,) liitteen I lintulajeja sekä luontodirektiivin (92/43/ETY) lajeista kahta sukeltajakuoriaislajia: isolampisukeltajaa sekä jättisukeltajaa. Lintudirektiivin liite I käsittää yhteisön tärkeinä pitämät lajit, joiden suojelemiseksi on osoitettava erityissuojelualueita (Natura 2000 -verkosto). Lintudirektiivi edellyttää sekä lintulajien että niiden elinympäristöjen suojelua. Direktiivi kieltää niissä lueteltujen lintujen tahallisen tappamisen, pyydystämisen häiritsemisen erityisesti pesinnän aikana ja kaupallisen käytön. Liitteessä IV(a) on puolestaan eläin- ja liitteessä IV(b) kasvilajeja, jotka ovat tiukasti suojeltuja myös luonnonsuojelualueiden ulkopuolella. Liitteen lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty automaattisesti, ilman erillistä suojelupäätöstäkin.

3.2.2 Linnustollisesti arvokkaiden alueiden määrittely

Linnuston kannalta arvokkaiksi alueiksi voidaan määrittellä esimerkiksi tärkeät muuttolintujen ruokailu- ja levähdysalueet (mm. kosteikot ja keväisin tulvivat peltoalueet), äärimmäisten ja erittäin uhanalaisien lajien pesimäalueet sekä sellaisten lajien vakituisia pesimäalueet, joiden pesimäkanta on valtakunnallisesti, alueellisesti tai paikallisesti tarkasteltuna alhainen. Tärkeitä lintualueita voivat olla myös elinympäristöt ja alueet, joilla pesii useita harvalukuisia vaarantuneiksi tai silmälläpidettäviksi luokiteltuja lajeja tai muutoin suojelullisesti arvokkaita lajeja. Arvokkaita alueita ovat myös petolintujen pesäpaikat lähiympäristöineen.

3.2.3 Lepakoiden käyttämien alueiden luokitus

Suomi liittyi Euroopan lepakoidensuojelusopimukseen (EUROBATS) vuonna 1999. Sopimus velvoittaa osapuolimaita huolehtimaan lepakoiden suojelusta lainsäädännön kautta sekä tutkimusta ja

19.10.2023

kartoituksia lisäämällä. EUROBATS-sopimuksen mukaan osapuolimaiden tulee pyrkiä säästämään lepakoille tärkeitä ruokailualueita sekä siirtymä- ja muuttoreittejä.

Tärkeiden lepakoalueiden arvoluokitus noudattelee Suomen lepakkotieteellinen yhdistys ry:n esittämää suositusta (SLTY 2023):

Luokka I: Lisääntymis- tai levähdyspaikka (kts. luontodirektiivi kohta 3.2.1)

Ehdottomasti säilytettävä, hävittäminen tai heikentäminen luonnonsuojelulaissa kielletty

- Hävittämiselle tai heikentämiselle on haettava lupa ELY-keskukselta.
- Jos poikkeuslupa myönnetään, tulee lepakoille aiheutuvaa haittaa pienentää esimerkiksi asentamalla korvaavia päiväpiilopaikkoja, kuten pönttöjä. Korvaavista toimista antaa tietoa esimerkiksi Mitchell-Jones (2004).
- Suunnittelussa kannattaa ottaa huomioon suojeltuun kohteeseen liittyvät lepakoiden käyttämät kulkureitit ja ruokailualueet.

Luokka II: Tärkeä ruokailualue tai siirtymäreitti

Alueen arvo lepakoille huomioitava maankäytössä (EUROBATS)

- Vahva suositus, jolla ei kuitenkaan ole suoraan luonnonsuojelulain suojaa.
- Tärkeä saalistusalue voi olla sellainen, jolla saalistaa monta lajia ja/tai alueella saalistaa merkittävä määrä yksilöitä.
- Aluetta käyttävä laji on harvinainen tai harvalukuinen.
- Alue on todettu tai todennäköinen siirtymäreitti päiväpiilon ja saalistusalueen välillä.

Luokka III: Muu lepakoiden käyttämä alue.

- Maankäytössä mahdollisuuksien mukaan huomioitava alueen arvo lepakoille.
- Alue on lepakoiden käyttämä, mutta laji ja/tai yksilömäärä on pienehkö.
- Ei mainittu luonnonsuojelulaissa
- Ei suosituksia EUROBATS-sopimuksessa

3.3 Maastoinventoinnit

3.3.1 Pesimälinnustaselvitys

Pesimälinnustaselvityksen kartoitusmenetelmänä sovellettiin yleisesti käytössä olevaa maalinnuston kartoituslaskentamenetelmää (mm. Koskimies & Väisänen 1988, Väisänen 2015), jossa koko selvitysalueen linnusto kartoitettiin kiertelemällä suunnittelualue kattavasti läpi ja kirjaamalla havaitut lajit ylös. Tavanomaisen pesimälinnuston kartoitukset toistettiin kaksi kertaa kevään ja alkukesän eri vaiheissa; 3.6 ja 14.6., jonka lisäksi 14.6. alueelle tehtiin myös yölaulajalaskenta. Lisäksi joitain havaintoja tehtiin muiden selvitysten (mm. lepakkoselvitys) yhteydessä. Kartoituspäivät ja säätilat on esitetty taulukossa 2. Kartoituksista vastasi biologi FM Tiina Mäkelä FCG Finnish Consulting Group Oy:stä.

Erityistä huomiota kiinnitettiin suojelullisesti arvokkaisiin lajeihin, joita ovat mm. EU:n lintudirektiivin liitteen I lajit (79/409/ETY) ja uusimman lintuja koskevan uhanalaisuusluokituksen mukaiset uhanalaiset, kiireellisesti suojeltavat, erityisesti suojeltavat ja silmälläpidettävät lajit sekä alueellisesti uhanalaiset lajit (Hyvärinen ym. 2021). Lisäksi huomioitiin alueellisesti harvinaiset lajit sekä mm. kaikki

19.10.2023

petolintulajit. Edellä mainittujen lajien reviirit merkittiin kartoille ja arvioitiin alueelta ko. lajeille soveltuvien elinympäristöjen laajuus ja laatu. Tavanomaisen lajiston parimääriä ei laskettu, mutta lajien esiintyminen alueella kirjattiin ylös. Maastotöiden yhteydessä arvioitiin myös suunnittelualueen merkitystä linnustolle yleisesti ja pyrittiin tunnistamaan mahdollisia, linnustollisesti arvokkaita alueita.

Taulukko 1. Säätila linnustoseelvitysten aikana. Lämpötila, tuulisuus ja pilvisuus on ilmoitettu sekä kartoituksen alussa että lopussa, mikäli säätila on muuttunut kartoituksen aikana. Pilvisuus on ilmoitettu asteikolla: 0/8=selkeä...8/8=pilvinen.

Päivä	Kellonaika	Lämpötila	Tuulisuus	Pilvisuus
3.6.	5:30-8:30	+8°C, +13°C	0 m/s, 2 m/s	8/8, 4/8
14.6.	6:30-10:00 23:30-2:30 (yölaulajat)	+10°C, +9°C	0 m/s	0/8

3.3.2 Lepakkoselvitys

Työssä sovellettiin Suomen lepakotieteellinen yhdistys ry:n suositusta lepakkokartoituksista luontokartoittajille, tilaajille ja viranomaisille (SLTY 2023). Kartoituksista vastasivat biologi FM Tiina Mäkelä sekä luontokartoittaja Turo Tuomikoski FCG Finnish Consulting Group Oy:stä.

Lepakkoselvitys laadittiin koko alueelle. Ruokailualueita ja lisääntymis- ja levähdyspaikkoja kartoitettiin maastossa kesällä 2023 kesä-, heinä- ja elokuussa. Maastokartoitukset tehtiin yöaikaan aktiivikartoitusmenetelmällä ja työssä käytettiin detektoria (ultraääni-ilmaisin) Petterson D240X. Lepakoiden ruokailualueita ja niille johtavia reittejä kartoitettiin öisin kävelemällä selvitysalueita ristiin rastiin kattavasti lävitse ja samalla kuunneltiin detektorilla lepakoiden ultraääniä. Lepakot tunnistettiin lajilleen (pl. viiksisiiapat, jotka voidaan tunnistaa vain suvulleen).

Alueella pyrittiin havainnoimaan myös lepakoiden kesäaikaisia lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Maastokäynneillä selvitettiin myös, onko alueella lepakoille potentiaalisia talvehtimispaikkoja kuten erilaisia maanalaisia tiloja tai muita sopivia rakennuksia tai luonnonmuodostumia.

Havainnoista merkittiin muistiin lepakoiden havaintopaikat lajikohtaisesti pisteinä.

Lepakkoselvityksen kartoitukset toistettiin eri aikaan kesästä; kesä-, heinä- ja elokuussa. Kartoituksia tehtiin kolmena yönä. Kartoitusyöt olivat 29. -30.6.2023, 14. -15.7.2023 ja 30.-31.8.2023. Sää kartoitusten aikaan oli lämmin ja tyyni (Taulukko 3).

Taulukko 2. Sää lepakkokartoitusöinä kartoituksen alussa ja lopussa. Pilvisuus on ilmoitettu asteikolla 0/8=selkeä..8/8=pilvinen.

Kartoituspäivä	Lämpötila	Tuulisuus	Pilvisuus
29.-30.6.2023	+14°C	0 m/s	0/8
14.-15.7.2023	+11°C, +15°C	1-2 m/s	5/8, 0/8
30.-31.8.2023	+15°C, +17°C	1-2 m/s	8/8

19.10.2023

3.3.3 Sukeltajakuoriaisselvitys (isolampi- ja jättisukeltaja)

Sukeltajakuoriaisselvityksen tavoitteena oli selvittää, esiintyykö selvitysalueen lammilla luontodirektiivin liitteessä IV(a) mainittuja sukeltajakuoriaisia: jättisukeltajaa tai isolampisukeltajaa. Selvitys tehtiin käyttämällä elävänäpyytäviä sukeltajakuoriasrysiä, joissa on kuoriaisia houkutteleva syötti.

Molemmalle alueella oleville vesialueille sijoitettiin 2-3 elävänäpyytävää rysää noin kahden viikon ajaksi heinäkuussa 13.7.-31.7.2023 (Kuva 3). Rysät koettiin noin 3-4 päivän välein, jotta kuoriaiset säilyivät elossa ja ne voitiin tunnistamisen jälkeen vapauttaa. Lisäksi rantavedessä suoritettiin jokaisella tarkistuskäynnillä kuoriaisten haavintaa. Saaliiksi saadut kuoriaiset tunnistettiin lajilleen/suvulleen ja yksilömäärät kirjattiin ylös. Haavintaa tehtiin 16.7., 19.7., 22.7. ja 26.7.2023. Kartoituksesta vastasi biologi FM Tiina Mäkelä FCG Finnish Consulting Group Oy:stä.

Selvitystä ja rysäpyyntiä varten Pirkanmaan ELY-keskukselta haettiin lupa poiketa EU:n luontodirektiivin liitteessä IV (a) mainittujen isolampisukeltajan ja jättisukeltajan rauhoitussäännöksistä (PI-RELY/6879/2023).

Kuva 2. Selvityksessä käytetyt sukeltajakuoriaisrysiä.

19.10.2023

Kuva 3. Sukeltajakuoriaisrysiensä sijainnit.

3.4 Epävarmuustekijät

Eläinlajistoselvitykset on pyritty kohdentamaan kohdelajien inventoinnin kannalta oikea-aikaisesti ja käytetyt menetelmät ovat olleet selvityksien kannalta tarkoituksenmukaisia. Kartoitukset on tehty myös hyvissä sääolosuhteissa. Sukeltajakuoriaisselvitys on tehty kohdelajien optimaalisimpaan kartoitussajankohtaan (touko-kesäkuu, Nieminen & Ahola (toim.) 2017) nähden hieman myöhään, johtuen työn tilaamisajankohdasta ja lajien pyydystämiseen liittyvän luvan (PIRELY/6879/2023) saamiseen kuluneesta ajasta. Selvitysalueen lammet ovat kuitenkin niin pieniä, että selvityksessä on suurella todennäköisyydellä pystytty luotettavasti toteamaan kohdelajien esiintyminen niillä sekä lampien merkitys kyseisten lajien elinympäristönä.

Muut selvitystyön epävarmuustekijät liittyvät luonnon vuotuisen vaihteluun sekä maastoinventointien rajalliseen kestoan. Inventointitulokset ilmentävät aina hetkellistä luonnon tilaa, joka voi myös jossain määrin vaihdella vuosittain. Alueella voi esimerkiksi jonain toisena vuonna esiintyä joitain lintulajeja, joita nyt kartoituksissa ei havaittu. Selvitys antaa kuitenkin hyvän yleiskuvan alueen merkityksestä pesimälintujen elinympäristönä alueellisella ja paikallisella tasolla.

19.10.2023

4 Tulokset

4.1 Pesimälinnustaselvitys

4.1.1 Pesimälinnuston yleiskuvaus

Selvitysalue on vielä 1940-luvulla ollut alueen luoteisosaan sijoittunutta tilakeskusta lukuun ottamatta peltoa. Nykytilanteessa ainoastaan alueen länsiosaan sijoittuu viljelykäytössä olevaa nurmipeltoa ja alueen itäosan entisillä peltokuviolla kasvaa tiheä koivikko. Alueelle sijoittuu myös rakennusjätteen kaatopaikka-alueita sekä erityyppisiä joutomaa-alueita sekä pihapiirejä.

Alueen pesimälinnusto muodostuu ensisijaisesti avoimien ja puoliavoimien elinympäristöjen, lehtimetsien sekä kulttuuriympäristöjen lajistosta. Kokonaisuudessaan pesimälinnusto on yllättävän runsasta ja monilajista. Selvityksessä havaittiin yhteensä 32 lajia, joista 28 lajia arvioitiin varmasti tai todennäköisesti pesivän alueella. Runsaimpina alueella esiintyvät lehtipuu- ja pensaikkoalueita suosivat kertut ja kerttuset, rastaat (musta- ja punakylkirastas) sekä satakieli. Maininnan arvoisia ovat myös selvitysalueen rehevällä länsireunalla laulaneet kultarinta sekä punavarpunen (NT). Yölaulajakuuntelussa alueella havaittiin ainakin kaksi satakielen ja 3-4 viitakerttusen reviiriä. Nurmipelloilla pesivät puolestaan pensastasku (VU), niittykirvinen ja kiuru (NT). Pesimälinnustoa monipuolistavat alueelle sijoittuvat kaksi pientä lampea, joilla pesivät kalalokki (useita pareja pohjoisemman lammen keskellä olevassa saarella), sinisorsa, haapana (VU) ja tavi (kansainvälinen vastuulaji). Loppukesällä pohjoisemmalla lamella oli levähtämässä 25–30 sinisorsaa. Pihapiirin kulttuurilajistoa edustavat mm. viherpeippo (VU), harakka (NT), varis ja leppälintu (kansainvälinen vastuulaji). Alueen joutomaa-alueilla viihtyy myös tikli. Rakennusjättekasoilla pesii kivitasku. Petolintulajeista havaittiin alueella saalistava varpushaukka. Kaikki pesimälinnustonselvityksessä havaitut lajit on esitetty liitessä 1.

Kuva 4. Selvitysalueen joutomaa-alueita (vas.) sekä rakennusjättekasoja (oik.).

19.10.2023

Kuva 5. Selvitysalueen nurmipeltoa ja taustalla näkyvä rakennusjätteen kaatopaikka.

Kuva 6. Selvitysalueen joutomaa-alueita.

4.1.2 Huomionarvoinen lintulajisto

Selvitysalueella havaittiin kevään 2023 selvityksissä kolme uhanalaista lajia (tervapääsky, pensastasku ja viherpeippo), joista pensastasku ja viherpeippo pesivät alueella. Silmälläpidettäviä lajeja havaittiin viisi (kiuru, västäräkki, pensaskerttu, punavarpunen ja harakka). Lisäksi alueella pesivistä lajeista kolme on luokiteltu Suomen kansainvälisiksi vastuulajeiksi (haapana, tavi ja leppälintu)(Taulukko 3). Huomionarvoisten lajien havaintopaikat on esitetty kuvassa 7 ja tarkempi kuvaus lajeista taulukossa 4.

19.10.2023

Lajitietokeskuksen havainnoissa on vanhoja havaintoja myös monista alueella vuonna 2023 pesiviksi tulkituista lajeista; mm. harakasta (NT), punavarpuhasta (NT), västäräkistä (NT), pensaskertusta (NT), pensastaskusta (VU) sekä kiurusta (NT). Toukokuussa 2023 pohjoisemmalla lammella oli havaittu pesivä laulujoutsenpari (10.5.2023, WSP), mutta tämän selvityksen maastokäynneillä paria ei enää ollut paikalla.

Taulukko 3. Selvitysalueella havaitut huomionarvoiset lajit ja alueella pesivien parien määrä.

Laji		Pari- määrä	Uhanalai- suus	Direktiivilaji	Vastuulaji
Haapana	<i>Anas penelope</i>	1	VU		x
Tavi	<i>Anas crecca</i>	1			x
Tervapääsky	<i>Apus apus</i>	-	EN		
Kiuru	<i>Alauda arvensis</i>	1	NT		
Västäräkki	<i>Motacilla alba</i>	3-4	NT		
Leppälintu	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	1			x
Pensastasku	<i>Saxicola rubetra</i>	2-3	VU		
Pensaskerttu	<i>Sylvia communis</i>	2	NT		
Harakka	<i>Pica pica</i>	1	NT		
Punavarpunen	<i>Carpodacus erythrinus</i>	1	NT		
Viherpeippo	<i>Carduelis chloris</i>	1	EN		

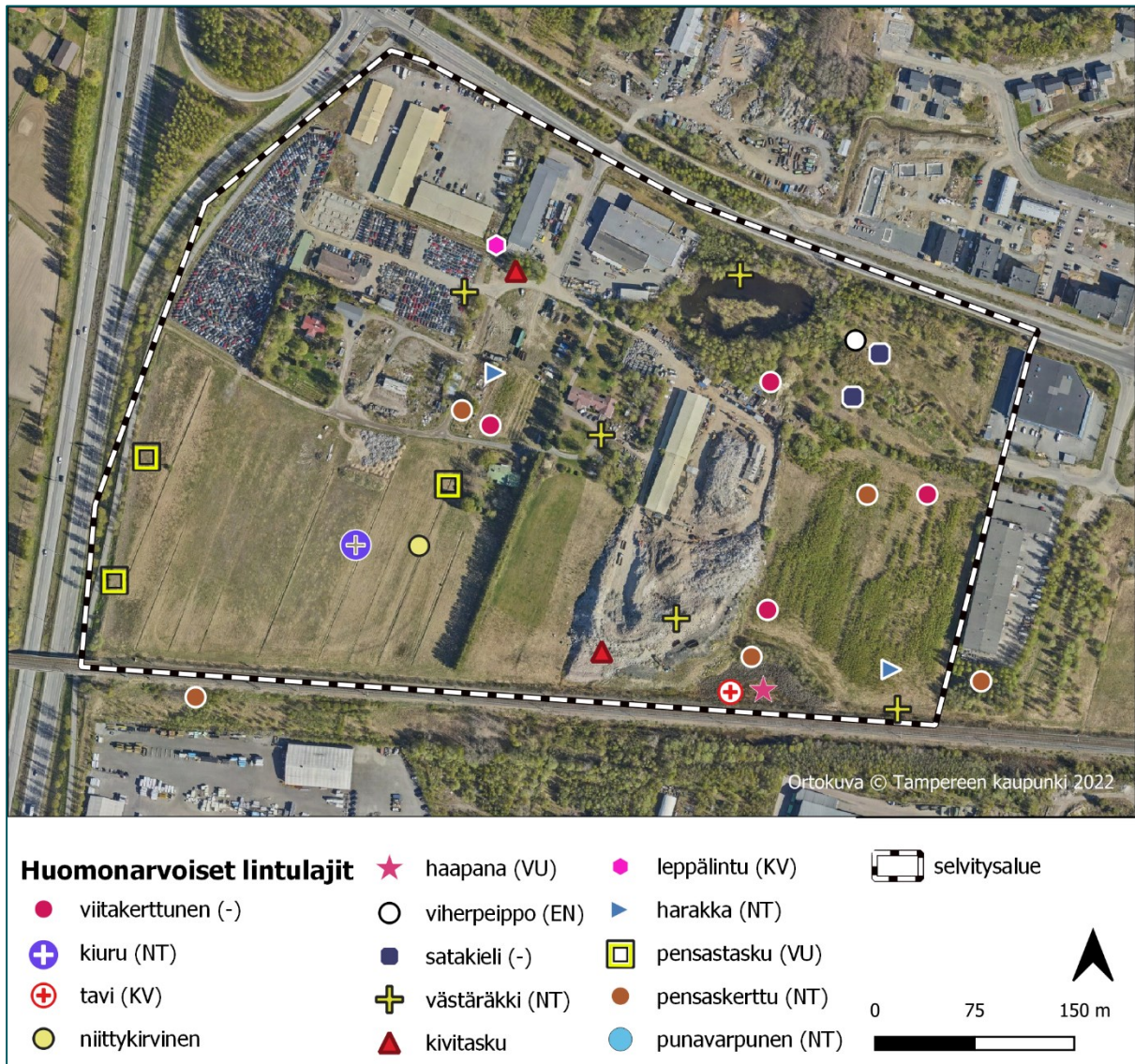
Taulukko 4. Selvitysalueella esiintyvien huomionarvoisten lajien kuvaukset. Lajikuvaukset perustuvat Suomen kolmannessa valtakunnallisessa lintuatlaksessa esitettyihin kuvauksiin sekä Pirkanmaan Linnusto –kirjassa esitettyihin tietoihin (Valkama ym. 2010, Kosonen ym. 2016). Lajien yksilömääräarviot perustuvat Pirkanmaan Linnusto –kirjassa esitettyihin tietoihin.

Laji	Lajin populaatiot Suomessa/Pirkanmaalla	Lajin esiintyminen selvitysalueella
Haapana <i>Mareca penelope</i> (vaarantunut)	Haapana on sinisorsan jälkeen Suomen yleisimpiä puolisukseltajorsorlajeja. Laji esiintyy yksittäispareina koko Pirkanmaan maakunnan alueella. Haapana suosii heinäisiä laidunnusrantoja, mutta ei ole kovin vaateliias pesimäpaikkansa suhteen. Suomen kanta on noin 50 000–83 000 paria, Pirkanmaalla pesii noin 1 200–1 600 paria.	Haapana pesi vuonna 2023 selvitysalueen eteläisemmällä lammella.
Tervapääsky <i>Apus apus</i> (erittäin uhanalainen)	Tervapääsky on monien taajamien ja kaupunkien laji, joka pesii usein rakennuksissa. Suomen kannan koko on noin 14 000 – 36 000, Pirkanmaalla 3 000-4 000 paria.	Ei pesi alueella (alueen yllä ruokaileva)
Tavi <i>Anas crecca</i> (kansainvälinen vastuulaji)	Tavi on hyvin yleinen vesilintu Suomessa. Tavin pesä sijaitsee metsässä usein kaukana vedestä. Laji on mieltynyt metsälampiin. Suomen kanta on noin 150 000–250 000 paria, Pirkanmaalla noin 8 000–12 000 paria.	Tavi pesi todennäköisesti vuonna 2023 selvitysalueen eteläisemmällä lammella.

19.10.2023

Västäräkki <i>Motacilla alba</i> (silmälläpidettävä)	Västäräkkiä tavataan aukeilla alueilla usein lähellä asutusta tai vettä. Se suosii paljaita alueita ravinnon haussa, missä se voi myös toteuttaa tyypillistä liikkumistaan. Suomen kanta on noin 430 000–580 000 paria, Pirkanmaalla noin 21 000–28 000 paria.	Västäräkkejä (3-4 paria) pesii eri puolilla aluetta.
Pensaskerttu <i>Sylvia communis</i> (silmälläpidettävä)	Pesimälintuna Etelä- ja Keski-Suomen pensaikkosilla avomailla Oulun korkeudelle asti. Suomen pesimäkannaksi arvioitu 250 000–400 000 paria ja Pirkanmaalla noin 18 000–24 000 paria.	Pensaskerttu (2 paria) pesii alueen umpeen kasvavilla pelto-alueilla.
Pensastasku <i>Saxicola rubetra</i> (vaarantunut)	Pensastasku suosii pesimäalueenaan pensaikkosia peltoja ja niittyjä. Suomen kanta on noin 170 000–320 000 paria, Pirkanmaalla noin 12 000–16 000 paria.	Laji pesii 2–3 parin voimin selvitysalueen länsiosan pelloilla.
Harakka <i>Pica Pica</i> (silmälläpidettävä)	Harakka pesii usein ihmisasutuksen läheisyydessä, mutta myös luonnonympäristöissä, erityisesti nuorissa, tiheissä metsiköissä. Suomen kanta on noin 170 000–190 000 paria, Pirkanmaalla noin 7 000–9 000 paria	Harakka (1 pari) pesii alueella.
Kiuru <i>Alauda arvensis</i> (silmälläpidettävä)	Kiuru valitsee pesimäalueekseen laajoja pelto- tai niittyalueita. Suomen kanta on noin 190 000–250 000 paria, Pirkanmaalla noin 15 000–20 000 paria.	Kiuruparin reviiri sijoittui vuonna 2023 selvitysalueen länsiosan pelloille.
Leppälintu <i>Phoenicurus phoenicurus</i> (kansainvälinen vastuulaji)	Pesii valoisissa aukkoisissa metsissä, mieluiten männiköissä, mutta myös muissa kangasmaiden metsissä. Suomen kanta on noin 630 000–880 000 paria, Pirkanmaalla noin 5 100 – 7 100 paria.	Leppälintu pesi vuonna 2023 alueen piha/joutomaaympäristöissä.
Viherpeippo <i>Carduelis chloris</i> (erittäin uhanalainen)	Laji viihtyy etenkin kulttuuriympäristöissä niin kaupungeissa kuin maaseudulla, mutta lajin voi löytää pesivänä myös niin saariston katajikoista kuin hakkuun jälkeisestä taimikosta. Kaikkein sulkeutuneimpia metsiä viherpeippo välttää. Suomen kanta on noin 170 000 – 400 000 paria, Pirkanmaalla noin 7 000 – 16 000 paria. Suomen kanta romahti rajusti kahdessa vuodessa, noin 60 %. Romahduksen aiheutti <i>trichomonas</i> –alkueläimen aiheuttama epidemia.	Viherpeippo pesi vuonna 2023 alueen länsiosissa.
Punavarpunen <i>Carpodacus erythrinus</i> (silmälläpidettävä)	Punavarpunen on Pirkanmaalla melko yleinen kulttuuriympäristöjen laji pellonreunoilla, pensaikkosilla niityillä ja kosteikoilla. Suomen kannan koko on noin 110 000–130 000 paria, Pirkanmaalla noin 8 000–10 000 paria.	Punavarpusen reviiri sijoittui vuonna 2023 selvitysalueen länsireunalle.

19.10.2023

Kuva 7. Huomionarvoisten, alueella varmasti tai todennäköisesti pesivien lintulajien havaintopaikat. Kartalla on esitetty myös muita mielenkiintoisia pesimälajeja (viitakerttunen, niittykirvinen, satakieli ja kivitasku).

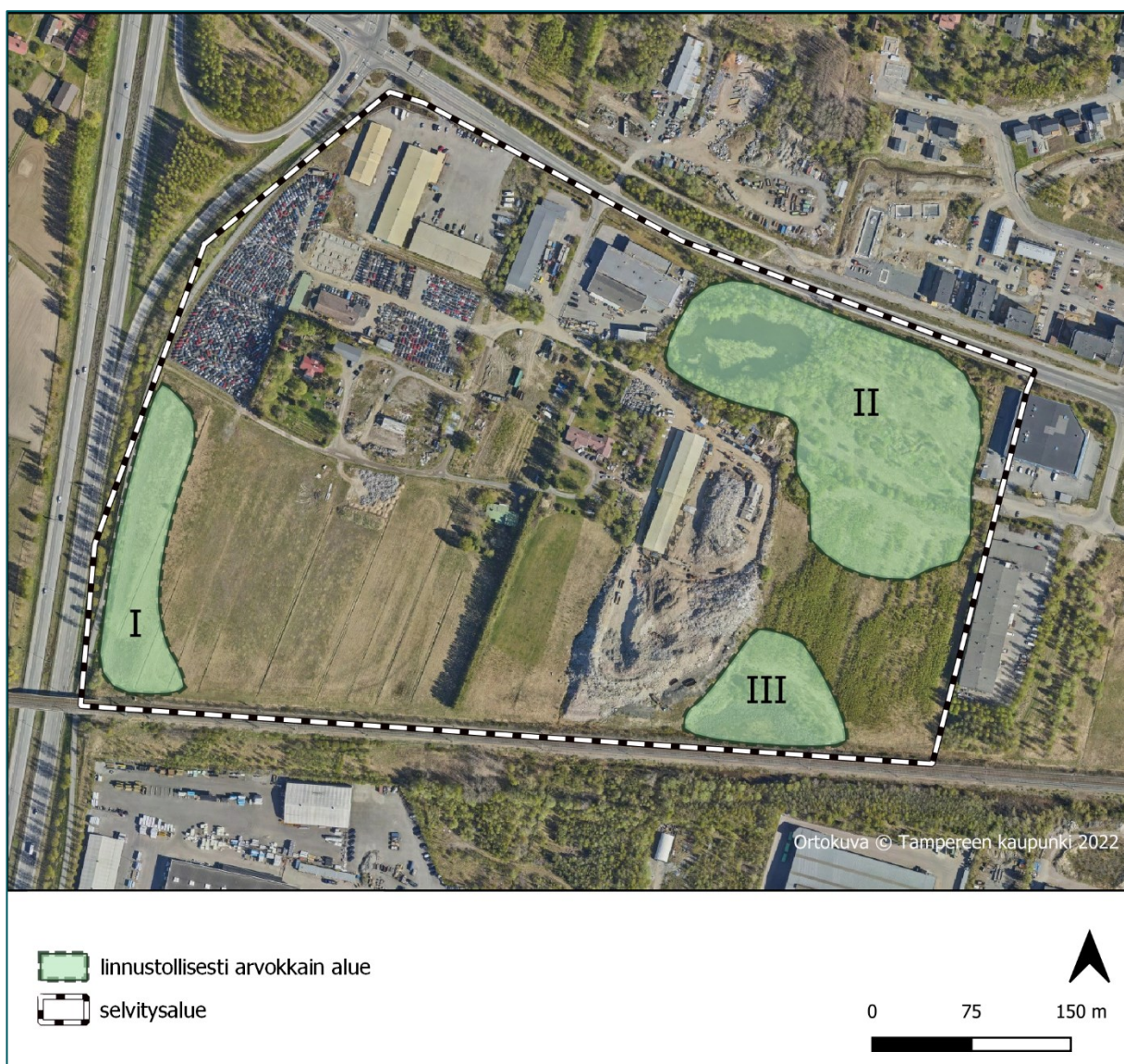
4.1.3 Linnustollisesti tärkeät alueet

Selvitysalueelle tai sen läheisyyteen ei sijoitu linnuston kannalta valtakunnallisesti (FINIBA) tai maakunnallisesti (MAALI) arvokkaita lintualueita. Linnustollisesti monimuotoisin alue on selvitysalueen itäreunalle sijoittuva, umpeen kasvava peltoalue sekä siihen sisältyvä pohjoisempi lampi. Tällä alueella esiintyy sekä lajistollisesti että lukumäärällisesti alueen runsain linnusto, mm. kaksi paria satakieliä sekä viitakerttusia. Linnustollista merkitystä on myös eteläisemmällä lammella, jolla pesi vuonna 2023 uhanalaiseksi luokiteltu haapana (VU) sekä mahdollisesti myös tavi (kansainvälinen vastuulaji). Kolmantena kohteena maininnan arvoinen on alueen länsireunalle sijoittuva nurmipelto, jolla havaittiin kolme paria uhanalaiseksi luokiteltua pensastaskua (VU). Lajin suosiossa oli erityisesti pellon länsireuna.

19.10.2023

Taulukko 5. Linnustollisesti arvokkaat alueet selvitysalueella. Kohdenumerointi viittaa kuvaan 8.

Alue	Lajisto
I	pensastasku (2-3 paria)
II	pensaskerttu (NT), västäräkki (NT), satakieli (2 paria), viitakerttunen (3-4 paria), pensaskerttu (NT), kalalokki (useita pareja), lehtokerttu (2-3 paria), mustapääkerttu (3 paria), punavarpunen (NT)
III	haapana (VU), tavi (kansainvälinen vastuulaji), pensaskerttu (NT)

Kuva 8. Linnuston kannalta arvokkaat alueet selvitysalueella.

19.10.2023

Kuva 9. Selvitysalueen länsireunan pelloilla pesii uhanalainen pensastasku 2-3 parin voimin.

Kuva 10. Selvitysalueen pohjoisemmalla lammella pesii mm. useita kalalokkeja (keskellä olevassa saarella).

19.10.2023

Kuva 11. Selvitysalueen itäreunan joutomaa-alueella ja umpeen kasvavilla peltoalueilla pesii kaksi paria satakieliä, viitakerttusia, mustapääkerttuja sekä lehtokerttuja.

Kuva 12. Selvitysalueen itäreunan umpeen kasvavilla peltoalueilla, eteläisemmän lammen läheisyydessä pesivät mm. pensaskerttu (NT) ja viitakerttunen.

19.10.2023

Kuva 13. Selvitysalueen eteläisemmällä lammella pesii haapana (VU).

4.2 Lepakkoselvitys

4.2.1 Lepakkohavainnot

Kaikki lepakot ovat luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeja, ja luonnonsuojelulaki velvoittaa säilyttämään niiden lisääntymis- ja levähdyspaikat. Lisäksi Suomi on ratifioinut vuonna 1999 EUROBATS-sopimuksen, joka velvoittaa jäsenmaita säilyttämään lepakoille tärkeitä ruokailualueita sekä siirtymäreittejä. Tavantomaiset lepakkolajimme ovat luokiteltu populaatioltaan säilyviksi (LC)(Hyvärinen ym. 2019).

Toukokuun pesimälinnustokartoituskäynnillä pohjoisemmalla lammella havaittiin keskellä päivää ruokaileva pohjanlepakko. Yksi pohjanlepakkoyksilö havaittiin samalla alueella myös heinäkuun yöllisellä lepakkokartoituskäynnillä. Muilla lepakkokartoituskäynneillä lepakoita ei havaittu. Alueella on pohjanlepakon ruokailualueiksi soveltuvia pihapiirejä ja muita puoliavoimia ympäristöjä ja teoriassa myös lisääntymis- ja päivälepopaikoiksi soveltuvia rakennuksia. Lammen ympäristössä on myös muutamia kolo- ja lahopuita, jossa toukokuussa lammen yllä kesken kartoituskäynnin havaittu pohjanlepakko todennäköisesti oli ollut päiväpiilossa. Luontodirektiivin tarkoittamista lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikoista ei kuitenkaan havaittu merkkejä (esim. lepakoiden parveilukäyttäytymistä) eikä sellaisia havaintojen vähyyden perusteella sijoitu alueelle. Kokonaisuutena selvitysalue on lepakoiden elinympäristönä melko vähämerkityksellistä aluetta. Tehdyt lepakkohavainnot on esitetty taulukossa 6 ja kuvassa 14.

19.10.2023

Taulukko 6. Kesä-, heinä- ja elokuussa tehdyt lepakkohavainnot.

Laji	toukokuu	kesäkuu	heinäkuu	elokuu
pohjanlepakko	1	0	1	0

Kuva 14. Selvityksissä havaitun pohjanlepakon havaintopaikka.

Alueella esiintyvän lepakkolajin kuvaus

Valokuva (© Tiina Mäkelä, FCG)

Pohjanlepakko (*Eptesicus nilssonii*)

Luontodirektiivin liitteen IV(a) laji. Pohjanlepakko on maamme yleisin ja laajimmalle levinnyt lepakkolaji. Sen voi tavata miltei koko Suomesta, tosin Lapista havaintoja tulee harvakseltaan. Pohjanlepakko on vahva lentäjä, joka suosii melko avaria maisemia (SLTY 2019). Pohjanlepakko ei ole yhtä arka valolle (myöskään keinovalolle) kuin esimerkiksi siippalajit. Pohjanlepakko osaa myös hyödyntää ravinnonhaussa katulamppujen valolle kerääntyviä hyönteisiä.

Pohjoisemmalla lammella ruokaili toukokuun ja heinäkuun käynneillä yksi pohjanlepakko.

19.10.2023

4.2.2 Lepakoiden kannalta tärkeät alueet

Selvitysalueelta ei maastokartoituksissa havaittu todennäköisiä lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai niihin viittaavaa parveilua. Alueelle ei sijoitu myöskään lepakoiden kannalta tärkeitä ruokailualueita.

4.3 Sukeltajakuoriasselvitys

Sukeltajakuoriaisselvityksissä ei havaittu suojeltuja, uhanalaisia tai luontodirektiivin liitteen II tai IV (a) – lajeja. Yhteensä saaliiksi saatiin 41 varsinaista sukeltajakuoriaista, jotka esiintyvät kaikki Suomessa hyvin yleisinä. Lisäksi saaliiksi saatiin jonkin verran vesiluteita (*Nepomorpha*), hopeaseppiä (*Gyrininae sp*) ja muun muassa pieniä ruutanoita pohjoisemmalla lammella. Suursukeltajia (*Dytiscidae*) ei saatu lainkaan. Rysiin ja haaviin jääneiden lajien yksilömäärät on esitetty alla olevassa taulukossa.

Taulukko 7. Rysäpyynnissä ja haaveilla saatujen sukeltajakuoriaisten kokonaismäärät.

Laji / Suku	Eteläisempi lampi	Pohjoisempi lampi
Tummasoikosukeltaja (<i>Colymbetes paykulli</i>)	6	5
Lampiliejusukeltaja (<i>Ilybius fenestratus</i>)	4	22
Saumarantusukeltaja (<i>Rhantus suturellus</i>)	3	1
Hopeasepät, (<i>Gyrininae sp.</i>)	3	5
Nokkamalluainen, laikkumalluainen, pikkumalluaiset (<i>Corixidae</i>)	3	6
Yhteensä	19	39

Suomessa isolampisukeltaja suosii matalia reheviä makeavetisiä vesistöjä. Lajia tavataan useimmiten järvien osissa ja pienvesissä, joiden reunoilla esiintyy tiheää rantakasvillisuutta (Nieminen & Ahola toim. 2017). Selvitysalueen pohjoisempi lampi on melko pieni ja hyvin matala. Lammen reunoilla on jonkin verran rantakasvillisuutta; mm. vehkaa, osmankäämiä sekä saroja. Lammen pohja on paksult liettynyt ja tuottaa metaania. Eteläisempi lampi on vielä pienempi ja niin ikään melko matala, kova-pohjainen ja sitä reunustaa tiheä osmankäämikasvusto. Kumpikaan lammista ei ole erityisen hyvin isolampisukeltajan elinympäristöksi soveltuva, eikä lajia selvityksen perusteella esiinny alueilla. Jättisukeltajan elinympäristöjä ovat kirkasvetiset, syvät ja happamat lammet ja järvet, joiden rannoilla esiintyy sara- ja kortekasvillisuutta. Selvitysalueen pienet lammet soveltuvat lajille hyvin huonosti, eikä myöskään isolampisukeltajaa selvityksen perusteella esiinny alueella.

19.10.2023

5 Johtopäätökset ja suositukset

5.1 Yleistä

5.2 Pesimälinnusto

Selvitysalueen pesimälinnusto on alueen melko urbaani luonne huomioiden runsasta ja monilajista. Alueella esiintyy useita taantuneita avoimien ja puoliavoimien pensaikkomaiden lintulajeja, joille merkittävimmät elinympäristöt keskittyvät alueen pensoittuneille ja osin metsitetyille peltokuvioille. Alueen eteläisempi lampi on mm. uhanalaiseksi luokitellun haapanan (VU) pesimäympäristöä. Tämän raportin kuvassa 8 esitettyjen lampien ja pensaikkoisten joutomaa-alueiden muodostaman kokonaisuuden säilyttäminen mahdollisuuksien mukaan nykytilassaan ja riittävän laajoina kokonaisuuksina turvaa näiden lajien säilymisen alueen lajistossa myös tulevaisuudessa. Erityisesti kuviolla II esiintyy paikallisesti tarkasteltuna parimäärältään huomattava määrä erilaisia hyönteissyöjälintuja. Kaikki selvityksessä havaitut lajit esiintyvät kuitenkin yhä Tampereen seudulla melko yleisinä, eikä niillä ole populaatiotason häviämisen uhkaa.

5.3 Lepakot

Selvitysalueen elinympäristöt eivät ole lepakoiden kannalta erityisen merkittäviä. Alueella tavataan satunnaisesti pohjanlepakkoa, joka käyttää yleisesti elinympäristöinä monenlaisia puoliavoimia alueita ja myös kulttuuriympäristöjä. Selvityksen perusteella alueelle ei sijoitu lepakoiden tärkeitä ruokailualueita tai lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Lepakoita ei ole tarpeen alueen maankäytön suunnittelussa erikseen huomioida.

5.4 Sukeltajakuoriaiset

Selvitysalueen lampien sukeltajakuoriaislajisto on laaditun selvityksen perusteella tavanomaista ja niukkaa. Lammet ovat jokseenkin epäpuhtaita johtuen ympäröivästä maankäytöstä, pienikokoisia sekä matalia. Selvityksen perusteella niillä ei esiinny luontodirektiivin liitteen IV(a) sukeltajakuoriaisia; isolampisukeltajaa tai jättisukeltajaa, eikä lajeja ole tarpeen alueen maankäytön suunnittelussa erikseen huomioida.

6 Lähteet

- Bat Conservation Trust. 2007: Bat Surveys – Good Practice Guidelines. Bat Conservation Trust, London.
- Battersby, J. (comp.) (2010): Guidelines for Surveillance and Monitoring of European Bats. EUROBATS Publication Series No. 5. UNEP / EUROBATS Secretariat, Bonn, Germany, 95 pp.
- Diez C. & Kiefer, A. 2016: Bats of Britain and Europe. Bloomsbury Publishing. UK. 2016.
- Diez, C., von Helversen, O. & Nill, D. 2009: Bats of Britain, Europe & Northwest Africa. – A&C Black Publishers Ltd, London.
- Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.
- Koskimies, P. & Väisänen, R. A. 1988: Linnustonseurannan havainnointiohjeet (2.painos). Helsingin yliopiston eläinmuseo, Helsinki.

19.10.2023

Kosonen, L., Rintamäki, P., Seppälä, P. & Geiger, C. 2016: Pirkanmaan linnusto – Pirkanmaan Lintutieteellinen Yhdistys ry. Otavan Kirjapaino Oy, Tampere.

Lajitietokeskus 2023: Aineistopyyntö 15.6.2023 (HBF.75116)

Mäkelä, K. & Salo, P. (toim.) 2021: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi -opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle, LUONNOS. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 2021. Suomen ympäristökeskus ja Ympäristöministeriö.

Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017: 1–278.

Suomen lepakkotieteellinen yhdistys ry. 2023: Suomen lepakkotieteellinen yhdistys ry:n suositus lepakkokartoituksista luontokartoittajille, tilaajille ja viranomaisille.

Söderman, T. 2003. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi - kaavoituksessa, YVA-menettelyssä ja Natura-arvioinnissa. Ympäristöopas 109. Suomen Ympäristö-keskus. Luonto ja luonnonvarat.

Voigt, C.C, C. Azam, J. Dekker, J. Ferguson, M. Fritze, S. Gazaryan, F. Hölker, G. Jones, N. Leader, D. Lewanzik, H.J.G.A. Limpens, F. Mathews, J. Rydell, H. Schofield, K. Spoelstra, M. Zgamaister 2018: Guidelines for consideration of bats in lighting projects. EUROBATS Publication Series No. 8. UNEP/EUROBATS Secretariat, Bonn, Germany, 62 pp

WSP 2023: Linnainmaan Hautalan työpaikka-alueen asemakaavan nro 8867 luontoarvojen esiselvitys. Raportti. 25 s.

19.10.2023

Liite 1. Pesimälinnustoseselvityksessä havaitut lajit (varmasti tai todennäköisesti alueella pesivät lajit on lihavoitu). Muut lajit käyttävät aluetta ruokailuun, levähtämiseen, on havaittu alueen lähiympäristössä tai ylilentävänä.

Havaitut lajit	Tieteellinen nimi	Elinympäristö
Haapana	<i>Mareca penelope</i>	Karujen sisävesien linnut
Tavi	<i>Anas crecca</i>	Karujen sisävesien linnut
Sinisorsa	<i>Anas platyrhynchos</i>	Karujen sisävesien linnut
Varpushaukka	<i>Accipiter nisus</i>	Havumetsälinnut
Lehtokurppa	<i>Scolopax rusticola</i>	Lehtimetsälinnut
Kalalokki	<i>Larus canus</i>	Karujen sisävesien linnut
Sepelkyyhky	<i>Columba palumbus</i>	Pellon ja rakennetun maan linnut
Tervapääsky	<i>Apus apus</i>	Pellon ja rakennetun maan linnut
Kiuru	<i>Alauda arvensis</i>	Pellon ja rakennetun maan linnut
Niittykirvinen	<i>Anthus pratensis</i>	Suot
Västäräkki	<i>Motacilla alba</i>	Pellon ja rakennetun maan linnut
Punarinta	<i>Erithacus rubecula</i>	Metsän yleislajit
Leppälintu	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	Havumetsälinnut
Pensastasku	<i>Saxicola rubetra</i>	Pellon ja rakennetun maan linnut
Kivitasku	<i>Oenanthe oenanthe</i>	Pellon ja rakennetun maan linnut
Mustarastas	<i>Turdus merula</i>	Lehtimetsälinnut
Räkättirastas	<i>Turdus pilaris</i>	Pellon ja rakennetun maan linnut
Punakylkirastas	<i>Turdus iliacus</i>	Havumetsälinnut
Viitakerttunen	<i>Acrocephalus dumetorum</i>	Pensaikot ja puoliavoimet maat
Mustapääkerttu	<i>Sylvia atricapilla</i>	Lehtimetsälinnut
Lehtokerttu	<i>Sylvia borin</i>	Lehtimetsälinnut
Pensaskerttu	<i>Sylvia communis</i>	Pensaikot ja puoliavoimet maat
Kirjosieppo	<i>Ficedula hypoleuca</i>	Metsän yleislajit
Talitiainen	<i>Parus major</i>	Metsän yleislajit
Harakka	<i>Pica pica</i>	Pellon ja rakennetun maan linnut
Varis	<i>Corvus corone cornix</i>	Pellon ja rakennetun maan linnut
Pikkuvarpunen	<i>Passer montanus</i>	Pellon ja rakennetun maan linnut
Peippo	<i>Fringilla coelebs</i>	Metsän yleislajit
Viherpeippo	<i>Carduelis chloris</i>	Lehtimetsälinnut
Tikli	<i>Carduelis carduelis</i>	Pellon ja rakennetun maan linnut
Hemppo	<i>Carduelis cannabina</i>	Pellon ja rakennetun maan linnut
Punavarpunen	<i>Carpodacus erythrinus</i>	Pensaikot ja puoliavoimet maat